

Literární komparatistika

Ondřej Sládek, podzim 2018

- **Literární komparatistika**

- lat. *comparó* = srovnávat; angl. *Comparative literature*; fr. *La littérature comparée*

- Literatura – Co je literatura?

- Komparace – Srovnávání?

- - předmět (co?) a metoda (jak?) srovnávání

- - podmínky srovnávání

- - srovnávat srovnatelné?

- - srovnávání nesrovnatelného (náboženské texty x současná beletrie?)

Základní pojmy:

- Literární komparatistika
- Srovnávací literatura / srovnávací literární věda
- Obecná literatura

- Důvody vzniku:
  - 1. vymezení se vůči úzkému pojetí literatury a kultury jako národní literatury; představa vlivu a vzájemného působení literárních textů, škol, kultury atd.
  - 2. Vznik vlastně přirozený – již v minulosti (srovnávání textů jako součást ediční a literární praxe; překlady atd.)
  - 3. Odpovídá to lidské potřebě vnímat, srovnávat, hodnotit (v rámci literatury vliv na literární kritiku a historii).

Literární komparatistika

- Literárněvědná disciplína zabývající se srovnáváním děl, literárních škol, směrů a celků různých literatur, zjišťováním vzájemných vztahů a souvislostí.
- Vztah dvou literatur: bilaterální
- Vztah mezi více literaturami: multilaterální
- Východisko úvah: **světová literatura** (generální, obecná literatura)

Problém:

- předmět výzkumu (co přesně se zkoumá a srovnává?)
- pojetí literatury jako vývoje (studium vnějších x vnitřních vlivů; kontextualizace x imanentismus; pozitivistický přístup x strukturalismus)
- pojetí vývoje (kontinuální rozvoj; směřování; spirálovitý vývoj; věčný návrat – mýtus)
- literární věda a ostatní humanitní a sociální vědy (metodologické výpůjčky; kulturní antropologie, etnologie atd.; - studium kultury a vývoje člověka)

Světová literatura

J. W. Goethe (1749–1832)

Původně: vzájemná spojitost kulturních oblastí

Další významy:

1. souhrn všech národních literatur světa
2. soubor mistrovských děl různých literatur; panteon (kánon; srov. kánon západní literatury; kánon české literatury; osobní kánon)
3. termín uplatňující se v srovnávací literatuře; hypotetický strukturní celek, který vznikl v procesu vzájemného působení národních literatur

Obecná literatura / generální literatura

fr. *la littérature générale*

- Označení pro komplex literárních souvislostí národních literatur určité kulturně geografické oblasti (západoevropské, středoevropské, slovanské, jihoamerické literatury atd.).
- Claudio Magris, *Dunaj*, 2010 [1986]; Ernest Robert Curtius (1886-1956); *Evropská literatura a latinský středověk* (1998 [1948]).
- Nejde o sumu jednotlivých národních literatur, ale o celek (shodné literární procesy, shoda tematická, formální, významová atd.)
- Paul van Tieghem (1871–1948);

Srovnávání

Literární dílo (jeho výstavba; literární skutečnost)

x

okolí literárního díla (kontext, mimoliterární skutečnost)

Přístupy:

vertikální osa /obecná poetika/

x

horizontální osa /srovnání v čase; vývojové hledisko/

Srovnávané skutečnosti:

- LÁTKA
- MOTIV
- PRAMEN
- ZPROSTŘEDKOVATEL
- RECIPIENT